

สรุปผลการดำเนินงานโครงการสื่อสารความเสี่ยงผลกระทบต่อสุขภาพจากฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM 2.5) ปีงบประมาณ ๒๕๖๗

---

๑. หลักการเหตุผล

จากสถานการณ์ฝุ่นละอองขนาดเล็กเกินมาตรฐานในช่วงต้นปีของทุกปี พื้นที่หมอกควัน ๙ จังหวัดภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ของประเทศไทยจากสาเหตุต่าง ๆ ทั้งการเผาในที่โล่ง การคมนาคม อุตสาหกรรม และหมอกควันข้ามแดน ซึ่งในหลายจังหวัดพบค่าฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน ๒.๕ ไมครอน (PM ๒.๕) สูงเกินค่ามาตรฐานในช่วงระยะเวลาหนึ่งเป็นประจำทุกปีในช่วงฤดูแล้ง อยู่ในระดับที่มีผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนในทุกกลุ่มทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ซึ่งการสัมผัสเรื้อรังจะมีความเสี่ยงในการทำให้เกิดโรคทางเดินหายใจ โรคหัวใจและหลอดเลือด รวมทั้งมะเร็งปอด โดยเฉพาะในประชาชนกลุ่มเสี่ยง ทั้งเด็ก หญิงตั้งครรภ์ ผู้สูงอายุ และผู้มีโรคประจำตัว เช่น โรคระบบทางเดินหายใจ หอบหืด เป็นต้น กระทรวงสาธารณสุขจึงได้กำหนดมาตรการและแนวทางการดำเนินงานด้านการแพทย์และสาธารณสุข เพื่อลดหรือป้องกันผลกระทบต่อสุขภาพที่อาจเกิดขึ้น นั้น

อำเภอพาน จังหวัดเชียงรายในปี ๒๕๖๖ ที่ผ่านมา สถานการณ์กรณีฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน ๒.๕ ไมครอน (PM ๒.๕) พบว่ามีภาวะวิกฤตและมีค่า PM๒.๕ สูงเกินมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง สำนักงานสาธารณสุขอำเภอพานจึงได้จัดทำโครงการอบรมเรื่องการสื่อสารความเสี่ยงผลกระทบต่อสุขภาพจากฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM ๒.๕) ปี ๒๕๖๗ เพื่อเตรียมความพร้อมด้านการแพทย์และสาธารณสุข ในหน่วยงานสาธารณสุขและอาสาสมัครสาธารณสุขในพื้นที่ ให้มีความรู้ความเข้าใจและสามารถตอบสนองต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม ทันทั่วถึง มีประสิทธิภาพ

๒. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขและอาสาสมัครสาธารณสุขมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการสื่อสารความเสี่ยงผลกระทบต่อสุขภาพจากฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM ๒.๕)

๒. เพื่อพัฒนาภาคีเครือข่ายสุขภาพระดับตำบลให้มีความรู้ความเข้าใจสามารถปฏิบัติตามมาตรการและแนวทางการดำเนินงานด้านการแพทย์และสาธารณสุข กรณีฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน ๒.๕ ไมครอน (PM๒.๕)ในพื้นที่

๓. เพื่อพัฒนาแนวทางการดำเนินงานด้านการแพทย์และสาธารณสุข กรณี ฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน ๒.๕ ไมครอน (PM ๒.๕) สำหรับพื้นที่ตำบล

๔. เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งการเฝ้าระวัง สื่อสาร และเตือนภัยผลกระทบต่อสุขภาพจากมลพิษทางอากาศแก่ประชาชนในพื้นที่

๓.ผลการดำเนินงาน

กิจกรรมที่จัด

- กิจกรรมการอบรมเรื่องการสื่อสารความเสี่ยงผลกระทบต่อสุขภาพจากฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM ๒.๕) วันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๗ ณ ห้องประชุมสำนักงานสาธารณสุขอำเภอพาน เวลา ๐๘.๓๐ - ๑๖.๓๐ น.

แผนการดำเนินงาน ตามมาตรการด้านการแพทย์และสาธารณสุข กรณีหมอกควันและฝุ่นละอองขนาดเล็ก

4

มาตรการด้านการแพทย์และสาธารณสุข กรณี หมอกควันและฝุ่นละอองขนาดเล็ก

มาตรการระดับปฏิบัติการ

วัตถุประสงค์ :

คุ้มครองสุขภาพประชาชนที่อยู่ในพื้นที่เสี่ยงจากมลพิษทางอากาศ โดยเฉพาะกลุ่มเสี่ยง (เด็กเล็ก หญิงตั้งครรภ์ ผู้สูงอายุ ผู้ที่มีโรคหัวใจ โรคระบบทางเดินหายใจ)

1. ส่งเสริมการลดมลพิษ/สื่อสารสร้างความรอบรู้

- สื่อสาร ประชาสัมพันธ์เชิงรุก สร้างความรอบรู้ และสร้างความเข้มแข็งและจัดการความเสี่ยงของชุมชนและประชาชน
- ส่งเสริมองค์กร GREEN / SECA (รถยนต์ไฟฟ้า / เพิ่มพื้นที่สีเขียว กรองฝุ่น/ลดขยะ)

2. ลดและป้องกันผลกระทบต่อสุขภาพ

- เฝ้าระวังและแจ้งเตือนความเสี่ยงต่อสุขภาพ
- เฝ้าระวังสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพ (เชิงรับและเชิงรุก)
- ลดความเสี่ยงต่อสุขภาพ (งดกิจกรรมกลางแจ้ง / WFH)

3. จัดบริการด้านการแพทย์และสาธารณสุข

- เปิดคลินิกมลพิษ/ห้องปลอดฝุ่น
- จัดระบบปฏิบัติเชิงรุก เพื่อดูแลประชาชน (ทีม 3 หมอ/หน่วยแพทย์เคลื่อนที่/จัดหน่วยปฏิบัติการดูแลประชาชน)
- สนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคลแก่กลุ่มเสี่ยง
- ระบบรักษาพยาบาลและส่งต่อ/ปรับระบบนัด/Telemedicine

4. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

- ระบบบัญชาการเหตุการณ์ (PHEOC)
- ส่งเสริมและขับเคลื่อนกฎหมาย
  - พรบ.การสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
  - พรบ.โรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2562

4 ระดับปฏิบัติการ

≤ 37.5 มก./ลบ.ม.

ดำเนินการทั้งปี ตามภารกิจ หน้าที่ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้ครบถ้วนตามสถานการณ์ปกติ

37.6-75.0 มก./ลบ.ม.

ยกระดับมาตรการต่าง ๆ ให้เข้มงวดขึ้น เพื่อป้องกันผลกระทบต่อสุขภาพ

75.1-250.0 มก./ลบ.ม.

ยกระดับการปฏิบัติการให้เป็นไปโดยฉพาะกลุ่มเสี่ยงและพิจารณาใช้กฎหมายควบคุมพื้นที่/แหล่งกำเนิดที่ส่งผลกระทบต่อประชาชน

250 มก./ลบ.ม. ขึ้นไป

เพิ่มความเข้มข้นในการปฏิบัติการในทุกกลุ่ม เน้นการปฏิบัติเชิงรุก และดูแลสุขภาพประชาชนอย่างเร่งด่วน

มาตรการดำเนินงาน	ระดับการปฏิบัติการ			
	ระดับ 1 ≤ 37.5 มก./ลบ.ม.	ระดับ 2 37.6-75 มก./ลบ.ม.	ระดับ 3 75.1 - 250 มก./ลบ.ม.	ระดับ 4 > 250 มก./ลบ.ม. ขึ้นไป
ส่งเสริมการลดมลพิษ/สื่อสารสร้างความรอบรู้	ตรวจวัดควันดำรถราชการ เพิ่มพื้นที่สีเขียว รถ EV สร. ใจลดฝุ่น : Big Cleaning / งดเผา / Carpool สื่อสารความรู้ผ่านช่องทางต่าง ๆ (On air / On line / On ground) สร้างชุมชนจัดการความเสี่ยง			
	ส่งเสริมองค์กร GREEN สื่อสารเชิงรุก สร้างความรอบรู้ และสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ประชาชน เพื่อจัดการสุขภาพ	เฝ้าระวัง ดัดตามสถานการณ์และประเมินความเสี่ยงต่อสุขภาพ / Fake news แจ้งเตือน 1 ครั้ง/วัน เฝ้าระวังสุขภาพและรายงานทุกสัปดาห์	แจ้งเตือน 2 ครั้ง/วัน เฝ้าระวังสุขภาพและรายงานทุกวัน	แจ้งเตือน 3 ครั้ง/วัน เฝ้าระวังสุขภาพและรายงานทุกวัน
ลดและป้องกันผลกระทบต่อสุขภาพ	เฝ้าระวังและแจ้งเตือนความเสี่ยงต่อสุขภาพ เฝ้าระวังสุขภาพ (การเจ็บป่วย / อาการ / พฤติกรรม) ทั้งเชิงรับและเชิงรุก ลดความเสี่ยงต่อสุขภาพ (งดกิจกรรมกลางแจ้ง/WFH)	เฝ้าระวังเชิงรุก และสอนสวมหน้ากากอนามัย เฝ้าระวังสุขภาพและรายงานทุกสัปดาห์	เฝ้าระวังเชิงรุก และสอนสวมหน้ากากอนามัย เฝ้าระวังสุขภาพและรายงานทุกวัน	เฝ้าระวังเชิงรุก และสอนสวมหน้ากากอนามัย เฝ้าระวังสุขภาพและรายงานทุกวัน
	สนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล เปิดคลินิกมลพิษ/ห้องปลอดฝุ่น จัดระบบปฏิบัติเชิงรุก เพื่อดูแลประชาชน ระบบรักษาส่งต่อผู้ป่วยฯ	จัดเตรียมความพร้อม/สำรองเวชภัณฑ์เสี่ยง สนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล อสม.ลงพื้นที่เยี่ยมบ้าน คลินิกมลพิษออนไลน์	สนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล ออกหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ คลินิกมลพิษสถานบริการส.	สนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล คลินิกมลพิษเคลื่อนที่ สนับสนุนให้ห้องปลอดฝุ่นใน ศพด. / สส / สถานบริการส. / บ้านเรือน ดูแลกลุ่มที่มีโรคประจำตัว
บริการด้านการแพทย์และสาธารณสุข	สนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล เปิดคลินิกมลพิษ/ห้องปลอดฝุ่น จัดระบบปฏิบัติเชิงรุก เพื่อดูแลประชาชน ระบบรักษาส่งต่อผู้ป่วยฯ	จัดเตรียมความพร้อม/สำรองเวชภัณฑ์เสี่ยง สนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล อสม.ลงพื้นที่เยี่ยมบ้าน คลินิกมลพิษออนไลน์	สนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล ออกหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ คลินิกมลพิษสถานบริการส.	สนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล คลินิกมลพิษเคลื่อนที่ สนับสนุนให้ห้องปลอดฝุ่นใน ศพด. / สส / สถานบริการส. / บ้านเรือน ดูแลกลุ่มที่มีโรคประจำตัว
	สนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล เปิดคลินิกมลพิษ/ห้องปลอดฝุ่น จัดระบบปฏิบัติเชิงรุก เพื่อดูแลประชาชน ระบบรักษาส่งต่อผู้ป่วยฯ	จัดเตรียมความพร้อม/สำรองเวชภัณฑ์เสี่ยง สนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล อสม.ลงพื้นที่เยี่ยมบ้าน คลินิกมลพิษออนไลน์	สนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล ออกหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ คลินิกมลพิษสถานบริการส.	สนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล คลินิกมลพิษเคลื่อนที่ สนับสนุนให้ห้องปลอดฝุ่นใน ศพด. / สส / สถานบริการส. / บ้านเรือน ดูแลกลุ่มที่มีโรคประจำตัว
เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ	ระบบบัญชาการเหตุการณ์ (PHEOC) ส่งเสริมและขับเคลื่อนกฎหมาย	เปิด EOC ตามระดับที่กำหนด ประสาน อปท. ไซพรอส. ควบคุมการกักตุนฝุ่นและอาจ	เปิด EOC ตามระดับที่กำหนด ประสาน อปท. ไซพรอส. ควบคุมการกักตุนฝุ่นและอาจ	เปิด EOC ตามระดับที่กำหนด ประสาน อปท. ไซพรอส. ควบคุมการกักตุนฝุ่นและอาจ
	ระบบบัญชาการเหตุการณ์ (PHEOC) ส่งเสริมและขับเคลื่อนกฎหมาย	เปิด EOC ตามระดับที่กำหนด ประสาน อปท. ไซพรอส. ควบคุมการกักตุนฝุ่นและอาจ	เปิด EOC ตามระดับที่กำหนด ประสาน อปท. ไซพรอส. ควบคุมการกักตุนฝุ่นและอาจ	เปิด EOC ตามระดับที่กำหนด ประสาน อปท. ไซพรอส. ควบคุมการกักตุนฝุ่นและอาจ

๒. สื่อสารความเสี่ยงผลกระทบต่อสุขภาพจากฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM ๒.๕) วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๗
พื้นที่อำเภอพาน ในกลุ่มเสี่ยงเป้าหมาย เด็ก ๐-๕ ปี หญิงตั้งครรภ์ ผู้สูงอายุ ผู้มีโรคประจำตัว (โรค
หอบหืด โรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง โรคหัวใจและหลอดเลือด) เวลา ๑๐.๐๐ – ๑๔.๐๐ น.

ผลการดำเนินงานเยี่ยมติดตามกลุ่มเป้าหมาย

**จำนวนครั้งที่อสม.เยี่ยมกลุ่มเป้าหมาย 4 กลุ่ม
(เด็ก ผู้สูงอายุ หญิงตั้งครรภ์ และผู้มีโรคประจำตัว) รายอำเภอ ปี 2567**

อำเภอ	เป้าหมาย 4 กลุ่ม	อสม.เยี่ยม(ครั้ง)	อสม.เยี่ยม4กลุ่ม(คน)	เยี่ยมร้อยละ
1. เชียงของ	16,017	2,265	20,886	130.40%
2. เวียงป่าเป้า	18,539	1,635	18,641	100.55%
3. แม่ลาว	9,273	825	9,165	98.84%
4. พญาเม็งราย	10,777	626	6,512	60.42%
5. เทิง	21,680	1,048	12,571	57.98%
6. เวียงชัย	12,698	646	7,264	57.21%
7. ขุนตาล	9,403	420	4,823	51.29%
8. แม่สาย	25,873	1,435	13,180	50.94%
9. ดอยหลวง	4,724	228	2,251	47.65%
10. แม่จัน	29,284	1,213	13,834	47.24%
11. พาน	35,756	1,532	15,780	44.13%
12. เวียงเชียงรุ้ง	7,295	254	3,188	43.70%
13. เชียงแสน	14,361	558	6,089	42.40%
14. แม่สรวย	20,082	726	8,245	41.06%
15. ป่าแดด	6,987	264	2,831	40.52%
16. เวียงแก่น	7,752	246	3,096	39.94%
17. แม่ฟ้าหลวง	14,789	347	4,803	32.48%
18. เมืองเชียงราย	60,671	1,362	14,901	24.56%

**การเยี่ยมประเมินห้องปลอดฝุ่นบ้านผู้ป่วย 3 กลุ่มโรค (โรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง โรคหอบหืด โรคหัวใจ)
และผู้ป่วยติดเตียง โดยอสม. ของจังหวัดเชียงราย แยกรายอำเภอ**

อำเภอ	รวม 3 กลุ่มโรค	ประเมินแล้ว	ร้อยละ
1. เชียงของ	907	1,059	116.76%
2. พญาเม็งราย	451	458	101.55%
3. แม่สาย	724	702	96.96%
4. เวียงชัย	475	430	90.53%
5. เชียงแสน	578	518	89.62%
6. เวียงป่าเป้า	1,051	858	81.64%
7. แม่จัน	1,021	789	77.28%
8. พาน	1,586	1,018	64.19%
9. แม่ลาว	453	254	56.07%
10. เวียงแก่น	272	124	45.59%
11. แม่สรวย	942	409	43.42%
12. เทิง	730	316	43.29%
13. เวียงเชียงรุ้ง	258	107	41.47%
14. ขุนตาล	422	173	41.00%
15. แม่ฟ้าหลวง	519	207	39.88%
16. เมืองเชียงราย	1,741	643	36.93%
17. ป่าแดด	352	122	34.66%
18. ดอยหลวง	236	45	19.07%

๔. สรุปผลการดำเนินงาน/ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

๑. จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน ๔๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๒.๙๓

๒. สรุปเนื้อหาการอบรมดังต่อไปนี้

๒.๑ สถานการณ์ฝุ่นละอองขนาดเล็ก(PM ๒.๕)

๒.๒ ความรู้เรื่องฝุ่นละอองขนาดเล็ก(PM ๒.๕) และผลกระทบของฝุ่นต่อสุขภาพ

๒.๓ แลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินงานสื่อสารความเสี่ยงฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM ๒.๕)

ระหว่างเจ้าหน้าที่ รพ.สต. อสม.และตัวแทนท้องถิ่นผลสรุปดังต่อไปนี้

- จัดทำสื่อ One page , Line group , และสื่อต่าง ๆ ร่วมกับ อสม. ผู้นำชุมชน และเครือข่าย

ในพื้นที่

- ทำหนังสือแจ้งผู้นำชุมชนในการประชาสัมพันธ์ในพื้นที่เพื่อความครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย

ผ่านระบบเสียงตามสาย

-จัดทำป้ายแจ้งเตือนคุณภาพอากาศ (สัญลักษณ์สี)

-ประสานทางโรงเรียนทำกิจกรรม เกี่ยวกับ PM ๒.๕ ในโรงเรียน

- อาสาสมัครสาธารณสุขจัดกิจกรรมในหมู่บ้าน รณรงค์ประชาสัมพันธ์และออกเคาะประตูบ้านเยี่ยมบ้านผู้ป่วย ๔ กลุ่ม และหาแนวทางช่วยเหลือ ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแจ้งประชาสัมพันธ์ในพื้นที่และสนับสนุนให้ความช่วยเหลือด้านต่างๆ เช่น งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ ทางการแพทย์และห้องปลอดฝุ่น แก่กลุ่มเป้าหมาย